

Wannes in Heuvelland

Sinds begin juli loopt weer het programma «Inpakken en Westwezen», een vrolijk en bijzonder interessant toeristisch magazine van Omroep West-Vlaanderen. Het wordt elke vrijdag uitgezonden van 14 tot 15.30 uur. Een aanrader voor thuisblijvende luistervinken die toch even in vakantiestemming willen zijn. Voor de eerste aflevering van dit seizoen schreef Wannes van de Velde een reisverslag over het Heuvelland. Wannes kent onze streek en is ook vriend van het Streekhuis. Een dubbele reden dus om zijn radiotekst ook nog eens over te nemen in «Op de Hoogte».

De kamer waarin ik dit zit te lezen ligt aan de achterzijde van een huis uit de jaren '90. Door het raam ziet men de schaarse resten van wat eens tuinen waren. Er staan nog wat bomen. Een paar kastanjes, een linde, een esdoorn, maar die zullen ook wel gauw moeten wijken voor garages. Dit is Antwerpen, België ... en ik weet wel dat ik niet te veeleisend mag zijn in een land waarvan men zegt dat het hier en daar NOG mooi is. NOG mooi ... want al bestaan er dan wetten om een al te grote verloëdering van stad en land tegen te gaan, ze worden zelden toegepast. Meestal weet men de juiste hand te smeren. Dat kennen we, uit ervaring. Men maakt van corruptie zelfs geen geheim meer. En langzaam wordt het land overrompeld door een lelijkheid die in geen enkele voorbije eeuw haar gelijke heeft gekend.

En toch zijn er mensen die met een vaste koppigheid weerstand blijven bieden aan de dynamische jongens met hun plannen op zak, zijn er streken waar de lokroep «expansie-werkgelegenheid» erg onovertuigend klinkt, en waar je hoort zeggen: «al wat we bereiken hebben is wat er NIET staat». Zo'n streek is het Westvlaamse heuvelland. Ik zeg dat niet zomaar want ik ken die streek tamelijk goed, ben er zelfs een klein beetje thuis. Ik heb er heel wat vrienden, en ik kan er de dorpen herkennen aan het silhouet van hun kerktoren. Een land vol diepe schoonheid. Puur en monumentaal. En eigenlijk praat ik er niet graag over, omdat het hier in de eerste plaats gaat over een schoonheid die alles te maken heeft met stilte, en omdat ik een beetje bang ben dat mijn gepraat te zeer de aandacht zou kunnen trekken van plots opduikende ondernemende geesten die dromen van pretparken, hotels en disneylanden. Er bestaat overigens al zo'n pretpark in die buurt, iets met menseneters en kunstmatige stroomversnellingen, op een boogscheut van Ieper, en dat is toch wel vervaarlijk dicht bij de Kemmelberg.

Maar kom; de tijd werkt in het voordeel van hen die gevochten hebben tegen wat er NIET staat, en zelfs indien het anders uitdraait, dan nog ben ik dankbaar dat ik het Heuvelland mag kennen zoals het nu is.

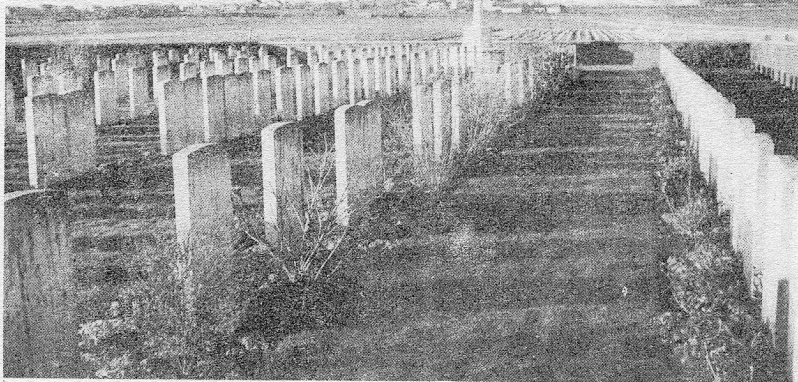
In het midden van mijn handpalm ligt een kleine gepunte kogel. Hij voelt zwaar aan; koper, groen door oxydatie. Dood metaal. Toch ziet hij er nog verbazend efficiënt uit, hoewel ... dodelijk, zoals in de grote oorlog, is hij beslist al lang niet meer, tenzij misschien gevoelsmatig.

Ik heb hem opgeraapt aan de rand van een vers omgeploegd veld, niet ver van het dorpje Kemmel. De ploeg moet hem naar de oppervlakte hebben gebracht. Een mitrailleurkogel. Ach, wie let er hier nog op? Er steken er misschien nog miljoenen in deze grond, die in zijn binnenste nog steeds niet lijkt te zijn bekomen van de dodensabbath, en altijd maar opnieuw probeert om die vreemde, overbodige objecten uit te stoten ... zoals die kogel op mijn hand, zoals de helmen, de stukken geweer, de stukken van mensen, of die mooie obushulzen die je zo prachtig kunt oppoetsen met

staalwol en sidol, om er bloemenvazen of paraplubakken van te maken. Wie kent ze niet, de koperen vazen op de schouwen van tantes en ooms? Je vindt ze in het hele land. Maar hier, op het speelterrein van losgeslagen militaire waanzin, bereikt deze vorm van huisvuil ongekende hoogten. Ik weet een kafee dat gewoon helemaal vol staat, maar dan afgeladen, met zulke hulzen. Fanatiek gepoetst geel koper, soms versierd met bloemmotieven. Dinanderie van de gruwel. Obussen, een middelgroot kafee vol, hele rijen, martiaal gerangschikt van klein naar groot, en aan de andere kant van de toeg van groot naar klein, zodat ze er dom uitzien, dom en onschuldig, maar vooral nutteloos. Want dat zijn het: nutteloze getuigen van een nutteloze slachtpartij die wel nooit meer zal worden vergeten, zeker hier niet aan het westelijk front, waar decoratieve obussen een deel van de cultuur zijn geworden, zoals de soldatenkerkhoven met hun decoratieve treurwilgen, waaronder we op een zacht bed van klaver kunnen staan vloeken en met onze tanden knarsen als we al die namen lezen, en die leeftijden: 19... 17... en waar we natte ogen krijgen van ellende, omdat we weten dat we er niets meer kunnen tegen ondernemen. Het is te laat, onherroepelijk «Adieu la vie, adieu l'amour, adieu toutes les femmes ...».

Ik werp de kogel weer weg, omdat ik er in geen geval een soort aandenken van wil maken. Souvenirs van dat slag heb ik zo ook wel. Ik heb tenslotte ook al een schijtoorlog meegemaakt, de V 1's van von Braun op het nippertje overleefd. Dus slinger ik hem ver van me af, het omgeploegde veld in, waar hij tussen de kluiten verdwijnt.

En daar sta ik dan, op de flank van de Kemmel, temidden van een glorieus landschap, een stuk Vlaanderen dat nu eens NIET voorgoed is verdwenen, en wat doe ik? Ja, kniezen over oorlog, en over mijn onmacht om de pijn ongedaan te maken. En dat terwijl de lucht en het land rondom en boven mij zich vult met een poederig licht, dat velden en bomen, hoeven en dorpen met elkaar lijkt te versmelten. Een machtig samenspel van zon en wolken dat aan alles kleur geeft van tastbaar gouden stof. Een landschap in het binnenste van een wolk, waar nu en dan een okeren lichtstraal doorheen priemt.

Er moet ergens een onweer hangen. Ik hoor een verre donder, ginder in Frankrijk, over de schreve, waar ditzelfde land Flandre Maritime heet. Ik zie zwarte flarden boven kleine piramiden uit een ouderwetse reclame voor sigaretten: de terrils van Bethune.

Er kruipt een dunne koelte op mijn voorhoofd: motregen. Enkele druppels maar, want gouden wolken worden nu snel opzijgeschoven door een plots opgestoken bries, die de avondlucht opentrekt als een gigantische teatermachine.

Enkele jaren geleden had een groepje heuvellanders het idee opgevat om een groot toneelstuk in elkaar te steken, een volksspel, een soort alternatieve passie over de grote oorlog, gebaseerd op getuigenissen van personen die het allemaal nog echt hadden meegemaakt. Belgen, Duitsers, Fransen, Britten... burgers en soldaten die de dodendans ontsprongen waren. Men heeft me toen gevraagd of ik daaraan wilde meewerken, kwestie van liederen uiteraard, teksten opzoeken enzo, en de mensen op weg helpen met zingen. En dat heb ik dan gedaan, omdat ik geestdrift

gewaar werd. Ik had me niet vergist; geestdrift was er, en nog veel meer. Het werd een echt teateravontuur. Dat groepje is uitgegroeid tot een kleine tachtig spelers, amateurs... van tieners tot zestigers, en die zijn er allemaal onwaarschijnlijk tegenaan gegaan. Het leek wel of er hele dorpen over dat podium rondliepen, compleet met fanfare. We hebben maandenlang gerepeteerd, het swingde tot en mét, en het is een prachtig spel geworden. Ze noemden het: «nooit brengt een oorlog vrede»; dat is geen nieuws, iedereen weet dat onderhand nu wel, en men durft het de laatste tijd al eens vaker

Landschapswandeling in de Doevevallei

De juli-natuurwandeling brengt ons vanuit het dorp van Dranouter langs landelijke wegen naar het dal van de Doevevallei. Onderweg kunnen we genieten van enkele prachtige vergezichten op de Kemmelberg en Noord-Frankrijk. Langs eerst een met knotwilgen omzoomde weg te hebben doorwandeld, stappen we over een echte heirweg met een bonte wegberm, waarin hennepnetel, boegewormkruid, engelwortel, zevenblad en nog veel meer moois bloeien. We bereiken de lager gelegen natte weiden, meersen genaamd, met hun typische flora zoals valeriaan, moeras-vergeet-me-nietje, watermunt, bitterzoet e.a. Met wat geluk bemerken we ook nog een jagen-de torenvalk, een viszoekende reiger en de drie soorten zwaluwen die ons met

NOOIT BRENGT EEN
OORLOG
REDE

zeggen, maar hier, in de mond van deze frontbewoners met hun hele zachte, meerwarige G', klinkt die zin bijzonder zielig. Je krijgt er koude rillingen van. Het klinkt als een erkennen van hulpeloosheid, zoals één van de getuigenissen waarop ze dat stuk baseerden: «dien oorlog kan ik nooit vergeten, hij zit gelijk een schrapnel in mijn herte, 't kan er nooit meer uit en 't doet nog altijd zeer».

Als je een streek op die manier leert kennen, met al die taaie herinneringen, die schrapnels in die harten, dan neem je daarvan iets over, iets dat er ook nooit meer uitgaat, een stilte. En dan begrijp je des te beter dat dit niet enkel een mooi Vlaams landschap is, met expressionistische koeien... en Eisensteinse lichten, waaronder de stadsmus op adem kan komen, maar vooral een dramatisch stuk planeet, dat na al die jaren nog steeds met stomheid is geslagen, en ongelovig toekijkt als er op zijn heuvels weer bomen groeien, of als er weer boeren over de velden stappen, en verbaasd is omdat er weer dorpen staan op het dodenslijk dat ooit de vogels met verstomming sloeg.

Wannes Van De Velde

hun bezoek het natuurgenoet vergroten. Om wat kennis over het ontstaan van het Heuvellandse landschap op te doen, en meer bepaald over de Doevevallei leent dit grensdorpje zich uitstekend, vooral dan de steile hellingen langs de zuider- en westerkant van het dorp zijn merkwaardig. Met in de omgeving de bronnen van de Doevebeek, waarin verscheidene andere kleine beken uitmonden zoals de Galooiebeek en de Polderbeek, zwelt deze kleine gracht uit tot een heuse beek.

Kortom, een wandeling waarop je zoveel te zien krijgt dat je er later zeker nog eens terug komt. Dus niet getrouwd en op post wezen te Dranouter aan de kerk op zondag 8 juli 1984 om 14.30 uur.

Raymond Six